Можливості, обмеження, перспективи фінансового розвитку трансформаційних економік

3 грудня 2021 р. на платформі ZOOM відбулося засідання науково-практичного круглого столу ***«Фінансовий розвиток трансформаційних економік: можливості, обмеження, перспективи»***, організованої відділом грошово-кредитних відносин ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України». У форматі виступів і дискусії фахівці обговорили питання фінансового розвитку економіки (індикатори та підходи до вимірювання), взаємозв'язку між фінансовою глибиною та економічним розвитком, доларизації економіки, фінансової грамотності населення.

Провідний науковий співробітник відділу грошово-кредитних відносин, д.е.н, с.н.с. **Є.О. Бублик** у своїй доповіді «Пандемія COVID-19 як драйвер модернізації монетарної політики» відзначив суттєві зрушення у практиці монетарного регулювання спочатку після глобальної економічної кризи, а потім унаслідок пандемії COVID-19. Ці трансформаційні процеси поглиблюються і прискорюються, зумовлюючи перегляд усталених теоретичних підходів. Глобальні ознаки зазначених трансформацій у вигляді масштабної монетарної підтримки, поширення від'ємних відсоткових ставок та розгортання процесів регулювання та цифровізації знаходять своє відображення і у суперечках навколо природи інфляції та грошей, інфляційних очікувань, бюджетних дефіцитів та державного боргу. Назріває відхід від пріоритету цінової стабільності на користь підтримки фінансової стабільності та економічного розвитку через розширення простору для монетарного маневрування. Відтак і політика монетарного стимулювання може бути використана в економіках, що розвиваються за умови контролю за потоками капіталу та стабільних джерел надходження валюти. Доповідач наголосив, що актуальні тренди монетарного регулювання вимагають детальної уваги з боку вітчизняних науковців, фахівців та регуляторів не лише для підвищення ефективності монетарної політики на внутрішньому ринку, а й з огляду на перспективи економічної інтеграції.

Разом із тим завідувачка кафедри банківської справи та фінансового моніторингу Державного податкового університету, д.е.н., професор О.І. Береславська у своїй доповіді «Доларизація та її вплив на ефективність грошово-кредитної політики» узагальнила тенденції залучених депозитів та наданих депозитними корпораціями кредитів, вартості строкових депозитів, залучених банками України, вартості наданих кредитів банками України, обсягів приватних грошових переказів, рівня доларизації протягом 2015–2021 рр.

Сучасні тренди розвитку глобальної економіки та її фінансових індикаторів (зростання активів фінансових установ, збільшення монетизації економік та нарощування боргу) було розкрито у виступі «Фінансова глибина та економічне зростання: особливості взаємозв'язку в трансформаційних економіках» наукового співробітника відділу грошово-кредитних відносин, к.е.н. Ю.І. Шаповал, яка висвітлила результати кореляційного аналізу взаємозв'язку, з одного боку, між зростанням ВВП на душу населення, ВНД на душу населення та, з іншого боку, між внутрішнім кредитом приватному сектору та доступністю кредитів (скоригований коефіцієнт широкої грошової маси за виключенням готівки в обігу та обов'язкових резервів, тобто грошей, які не можуть бути конвертовані в кредитні ресурси) по групах країн за рівнем доходу протягом 2000–2020 рр.

Зі свого боку молодший науковий співробітник відділу фінансів реального сектора, к.е.н. П.О. Керімов у своїй доповіді «Оцінка впливу фінансової глибини на економічне зростання в Україні» констатував, що на коротко- і середньостроковому часовому проміжку результати моделювання взаємозв'язку фінансової глибини із економічним зростанням вітчизняної економіки є волатильними і сильно залежними від використаної методології. Вірогідною причиною відзначено турбулентну економічну ситуація перманентної кризи. Павло Керімов зауважив, що, відповідно до зарубіжного досвіду, взаємозв'язок між фінансовою глибиною та економічним зростанням є прямо пропорційним при використанні даних 1950–1980 рр., що є результатом унікального безкризового періоду в історії. Більшість досліджень, проведених

після кризи 2008 р., які охоплюють дані за 1990–2000 рр. демонструють нелінійний і обернено пропорційний зв'язок.

У продовження теми фінансової глибини молодший науковий співробітник відділу грошово-кредитних відносин, к.е.н. О.І. Шпанель-Юхта, у своїй доповіді «Конкурентоспроможність економіки: погляд крізь призму фінансової глибини» зазначив, що на мікрорівні взаємозв'язок розкривається у забезпеченні фінансовими ресурсами підприємств, водночас на макрорівні фінансова глибина передбачає достатність рівня розвитку (зокрема, за рахунок технологізації фінансових відносин та впровадження відкритого банкінгу) для підвищення продуктивності економіки, що веде до поліпшення конкурентоспроможності національної економіки.

Заступник директора ДНУ «Інститут освітньої аналітики» МОН України, к.е.н. Г.М. Терещенко у доповіді «Фінансова грамотність населення і економічний розвиток: висновки з українського досвіду» акцентувала на ролі фінансової освіти як інструменту захисту людей від шахрайства з платіжними картками в умовах відсутності довіри населення до фінансових установ.

У своїй доповіді провідний науковий співробітник відділу грошово-кредитних відносин, к.е.н. С.І. Брус розглянула питання розвитку новітніх фінансових технологій. Зокрема, зауважувалося про збільшення за останні роки глобальних інвестицій у фінтех, при цьому в основному за рахунок інвестування у венчурні (ризикові) проєкти. На думку доповідачки, швидкий розвиток фінтеху має перспективу як для компаній, так і для їх клієнтів. У доповіді було виокремлено загрози впровадження фінтеху – максимальну залежність людини від цифрових технологій та проблеми, пов'язані з кібербезпекою.

Зважаючи на плідне наукове спілкування учасників заходу, за результатами дискусії заплановано публікацію статей.